

MIGRATORI ÎN ZONA VRANCEI ÎN TRE SECOLELE III - VII

Mădălina Stănescu

Trecerea de la Antichitate la Evul Mediu timpuriu este caracterizată, pe întreg teritoriul țării, de pătrunderea unor populații migratoare venite din estul și din nordul Europei.

Cele mai multe dintre aceste populații sunt trecătoare sau au contribuit într-o mică măsură la formarea poporului român și a limbii române. O altă categorie de migratori, ca slavii, se așează statornic în ținuturile de la nord de Dunăre, participând clar la procesul de formare a limbii române.

Retragerea trupelor și a administrației romane din provincia Dacia și replierea frontierei de-a lungul fluviului, au avut drept urmare modificări majore în situația politică de la Dunărea de Jos. Noua forță este reprezentată de valurile de migratori care-și exercită puterea, pe rând, în toată provincia.

Teritoriul fostei Dacii a fost lovit de valurile migratoare mult mai devreme decât celelalte provincii ale Imperiului. Începând cu secolul al III - lea și sfârșind cu secolul al XIII - lea, fosta provincie romană este prădată de sarmați, goți, avari, huni, gepizi, slavi, pecenegi, uzi, cumani și în cele din urmă de mongoli.

Dominația scurtă, sau mai de durată a acestor populații migratoare asupra băștinașilor daco romani, a avut urmări semnificative asupra dezvoltării societății autohtone în acea perioadă¹. Populațiile migratoare care s-au mișcat spre vest între secolele III - VI, au fost sarmații, goții, hunii, avarii și gepizii.

---

¹ *Istoria românilor*, vol. I, *Comuna primitivă, sclavagismul, perioada de trecere la feudalism*, Editura Academiei Republicii Populare Române, București, 1960. <http://icimec.ro> / <http://muzeulvrancei.ro>

Aceștia, în contactul și în conlocuirea lor cu autohtonii, nu au reușit să schimbe structurile social economice și lingvistice găsite la fața locului, deoarece erau puțini la număr și inferiori din punct de vedere cultural. Cu toate acestea, obștile sătești autohtone, producătoare de bunuri necesare vieții cotidiene, erau în raporturi de aservire față de noii stăpâni. Ei plăteau un tribut anual în produse agricole și vite.

Fiind populații nomade, sedentarizarea se produce doar la o parte dintre acestea. Unii părăsesc zonele cucerite siliți de alte valuri de migratori, alții se pierd printre oamenii pământului, neavând un rol foarte important în procesul etnogenezei românilor ².

Acești migratorii nomazi, barbari și războinici, au produs panică, dislocări de populații, perturbări în viața social-economică și politică, distrugeri de orașe, în toată Europa.

Și zona de sud - est a României, a fost intens influențată, pentru mai bine de un mileniu, de o parte dintre aceste popoare barbare. Cei care au influențat, într-o mică sau mai mare măsură evoluția societății locale, băștinașii daco-romani, au fost sarmații, goții și hunii ³.

Sarmații. Fac parte din marele grup iranian, contemporani și înrudiți cu sciții. Istoria sarmaților se întinde pe 11 secole și este împărțită în patru mari perioade:

- perioada sarmată veche - secolele VII - IV a. Ch.
- perioada sarmată timpurie - secolele IV - II a. Ch.
- perioada sarmată mijlocie - secolele II a. Ch. - I p.Ch.
- perioada sarmată târzie - secolele II - IV p.Ch.

Sarmații ocupau o zonă destul de mare incluzând piemonturile Uralilor de sud, bazinele râurilor Ural și fluviul Volga și interfluviul Volga – Don ⁴.

---

² *Ibidem*, p. 603.

³ Eugen Marius Constantinescu *Structuri social economice și politice prestate în nord-estul Munteniei în secolele I V - XIII d. Hr.*, în *Mousaios*, vol. XII, Buzău, 2007, p. 153.

⁴ Dumitru Protase, Alexandru Suceveanu (coord.), *Istoria Românilor*, vol. II, *Daco-Romani, Romanici, Alogeni*, Editura Enciclopedică, București, 2001, p. 663.

Marea lor migrație înspre vest începe la sfârșitul secolului al III - lea a.Ch. și începutul secolului următor și se termină la sfârșitul Antichității. Acest fenomen a fost determinat de nevoia lărgirii zonelor de pășunat pentru turme dar și pentru că erau amenințați de alte grupuri de migratori - care pătrund în cele din urmă în zonele ocupate de ei. Sarmații pătrund în valuri succesive spre vestul Europei înlocuindu-i pe sciți în stepele nord pontice, fie dislocându-i fie absorbindu-i.

Caracteristicile generale ale culturii sarmate rămân în general aceleași. Ceea ce se schimbă, totuși, este modul în care se combină între ele și ponderea în care apar față de perioada anterioară ⁵. Infiltrarea sarmaților în spațiul dacic, a avut loc numai în zonele de stepă, de unde au înaintat câteodată și de-a lungul unor cursuri de apă ce brăzdează ținuturi cu relief mai accidentat. Niciodată nu s-au stabilit în regiunile mai înalte, ocupate de populația dacică ⁶.

Primul val sarmatic, denumiți iazigi, a pătruns în zona Daciei la începutul secolului I d.Ch., dar prezența lor aici a fost de scurtă durată, complexe și materialele arheologice lăsate de ei nu dovedesc o staționare îndelungată. Pătrunderi mai numeroase în zonă, au loc abia după cucerirea Daciei. când zonele de stepă ocupate de ei inițial se largesc. Noii veniți sunt un amestec de populații sarmate, rolul cel mai important avându-l roxolanii. Aceștia îi înlocuiesc pe iazigi, care migrează spre vest în Câmpia Ungară ⁷.

Sarmații care au ajuns în teritoriile dacice de la est și sud de Carpați și-au continuat modul de viață nomad, tradițional, de aceea singurele mărturii arheologice rămase de la ei sunt mormintele. O trăsătură distinctă a acestor semiții este aceea că ei practicau frecvent un ritual de deformare artificială a craniului - prin bandajare -

---

⁵ *Ibidem*, p. 666.

⁶ Gheorghe Bichir, *Pătrunderea sarmaților la Dunărea de Mijloc și de Jos și relațiile lor cu geto-dacii*, în *Muzeul Național. Sesiunea științifică de comunicări*. 13 – 14 decembrie 1974, vol. III, București, 1976, p. 115.

⁷ Idem, *Les sarmates au bas - Danube*, în *Dacia. Revue d'archeologie et d'histoire ancienne. Nouvelle serie*, Tomul XXI, 1977, Editions de L'Academie de la Republique Socialiste de Roumanie, p. 167.

încă din copilărie (partea frontal occipitală). Acest obicei, socotit ca un semn de distincție și frumusețe, a fost împrumutat de ei din Asia. Se pare că nu toate grupurile sarmate practicau acest ritual (la alani era cel mai răspândit), era limitat totuși la mediul societății sarmate pe toată perioada conviețuirii cu dacii liberi, fără a fi transmis ⁸.

Pătrunși în teritoriile de la Dunărea de Jos, sarmații pierd într-o măsură considerabilă caracterele primordiale ale ceremonialului funerar, iar cultura lor materială capătă o trăsătură specifică acestor regiuni datorită influențelor autohtone a daco-carpilor.

Necropolele sarmate erau de mică întindere și ajungeau doar până la câteva zeci de morminte, iar ritualul de înmormântare practicat în exclusivitate era inhumatia. Majoritatea mormintelor făceau parte din necropole plane, o parte însă, erau introduse în tumuli mai vechi, aparținând în special epocii de tranziție de la neolitic la Epoca bronzului. Astfel de morminte s-au descoperit la Smeieni - Movila Mare, Bârlad -Prodona, Tecuci, Valea Lupului, Măgura Jilavei, Brăilița etc ⁹.

Necropole sau morminte izolate sarmate s-au găsit atât în Moldova și Muntenia cât și în Olt, Crișana și Banat, ceva mai puține. Cele mai importante descoperiri s-au făcut la Târgșor, Ștefănești, Ploiești Triaj, Dridu, Focșani, Voetin, Trușești, Poienești, Spanțov, Oltenița, Călărași, Căscioarele, Unțești, Brăila, Buzău, Tecuci, Vaslui, Olt etc.

Mormintele sarmate ne înfățișează o populație cu trăsături caracteristice, care își înmormântau morții, în primă fază, după un ritual propriu, diferit de cel al autohtonilor, lucru care se schimbă în timp ¹⁰.

Marea diversitate în ceea ce privește forma (rectangulară în cele mai multe cazuri) și orientarea gropilor nord-sud, precum și poziția defuncților în groapă - întinși pe spate sau chirciți - arată

---

⁸ *Istoria Românilor ...*, vol. I, 1960, p. 680.

⁹ Gheorghe Bichir, *op. cit.*, p. 171.

¹⁰ *Ibidem*, p. 172 - 173.

diversitatea practicilor funerare sarmate. Aceste practici au fost folosite diferențiat, în funcție de zonă și de amestecul de populații ¹¹.

Inventarul mormintelor este diferit pentru bărbați și pentru femei. Primele cuprind arme, săbii, pumnale, piese de harnașament, vase de lut (de cele mai multe ori importuri de la populația autohtonă). Mormintele de femei sunt mult mai bogate, ele cuprinzând accesorii vestimentare, fibule, catarama, oglinzi, brățări, cercei, mărgel, fusaiole și multe vase lut, lucrate cu mâna sau la roată ¹².

Un astfel de mormânt a fost descoperit întâmplător în Focșani. Mormântul de înhumăție a apărut la o adâncime de 1,55 m și prezintă un schelet întins pe spate cu mâinile pe lângă corp, orientat nord-sud. Groapa mormântului avea formă rectangulară.

Scheletul aparține unei femei de talie mijlocie cu craniul deformat artificial. Inventarul descoperit este destul de bogat, compus din: trei vase de lut, din ceramică lucrată la roată, numeroase obiecte de podoabă însemnând fragmente de brățări din bronz, fragmente de spirale tot din bronz, verigi din bronz, amuletă din colț de mistreț, numeroase perle, din sticlă, coral și sidef de diferite culori, două fragmente de oglinzi din bronz ¹³.

Alături de aceste obiecte, în mormânt s-a mai descoperit și o monedă emisă în anul 354 în timpul domniei împăratului Constantin II (337 - 361) și un fragment de cretă (obicei folosit de sarmații - roxolani) ¹⁴.

Obiectele descoperite în mormântul de la Focșani își găsesc analogii în necropolele sarmate descoperite la Holboca-Iași, Trușești, Poienești, Vaslui.

¹¹ *Istoria Românilor* ..., vol. II, 2001, p. 670.

¹² *Ibidem*, p. 671.

¹³ Gheorghe Untaru, Sebastian Morintz, *Mormânt sarmatic descoperit în orașul Focșani*, în *Studii și Cercetări de Istorie Veche*, (în continuare se va cita: S.C.I.V.), Anul XIII, nr. 1, Tomul XIII, Editura Academiei R. P. R., București, 1962, p. 160.

¹⁴ *Ibidem*, p. 162.

Pe teritoriul județului Vrancea, urme sarmate s-au mai găsit doar în două puncte la Voietin și Căndești, dar inventarul arheologic recuperat este foarte redus.

Grupările sarmate din regiunile extra-carpătice ale țării s-au menținut, după cum arată descoperirile arheologice, până în secolul al IV - lea, când, aceștia, au fost subjugați și încorporați în organizarea militară a hunilor.

Deși au fost în inferioritate numerică în comparație cu populația autohtonă, sarmații au influențat cultura materială a dacilor și au contribuit la îmbogățirea ei cu o serie de elemente create de ei. Vasele cu torți zoomorfe au fost interpretate ca fiind rezultatul influențelor sarmate asupra meșterilor olari daci, teorie susținută doar de o parte din cercetători ¹⁵.

De-a lungul perioadei de timp în care sarmații și dacii au conviețuit, au fost și dușmani și aliați. Acest lucru stă mărturie pe cele două cronicile de piatră - Columna lui Traian și Trofeul de la Adamclisi¹⁶.

Goții. Goții au format alături de vandali, burgunzi și longobarzi, ramura răsăriteană a populațiilor de neam germanic, originare din peninsula Scandinavă și din părțile de nord ale Europei centrale.

Începând cu secolul al II-lea, goții emigrează spre sud în mai multe valuri, urmați mai târziu de un alt grup - gepizii.

Goții au jucat rolul cel mai important în desfășurarea evenimentelor istorice de pe teritoriul țării noastre, începând din secolul al III - lea și până la venirea slavilor. Ei au ocupat întâi regiunile fertile din silvo-stepă, unde s-au suprapus ca pătură dominantă peste populațiile băștinașe daco-carpi și alți migratori - sarmații. În contact cu aceste populații sedentare, sau nomade, în spațiul proaspăt ocupat de ei, majoritatea tradițiilor culturii Wielbark¹⁷

---

¹⁵ *Istoria Românilor...*, vol. II, 2001, p. 672.

¹⁶ Gheorghe Bichir, *Relațiile dintre sarmați și geto-daci până la sfârșitul secolului I en.*, în *S.C.I.V.*, Nr. 2, Tomul 27, aprilie – iunie 1976, Editura Academiei Republicii Socialiste Române, București, 1976, p. 213.

¹⁷ *Ibidem*, p. 682.

vor fi abandonate, ei intrând într-un proces profund de aculturație, care va duce în cele din urmă la apariția culturii Sântana de Mureș - Cerniașov.

Despre goți se știe că aveau o democrație militară cu uniuni de triburi și tendințe de regalitate ereditară. După secolul al III-lea când se instalează în teritoriile de la Dunărea de Jos și Marea Neagră, istoria goților se va împleti destul de strâns cu cea a Imperiului Roman. Aceștia vor recepta constant influențe din lumea romană, ce se vor resimți în special în domeniul vieții spirituale. Elocventă în această privință este convertirea la creștinism.

Începând cu secolul IV, populațiile gotice intră într-o perioadă de calm, incursiunile de pradă în Imperiul Roman sunt din ce în ce mai rare.

Sedentarizarea lor se face în zonele ocupate de dacii liberi și de un alt val migrator - sarmații, pe care-i domină militar și politic. Locuirea efectivă a goților la est de Carpați este atestată atât de izvoare scrise cât și de izvoare arheologice¹⁸.

Cultura materială a secolului IV prezintă în spațiul ocupat de triburile gotice, are un aspect unitar, formându-se pe fondul autohton - dacii liberi, civilizația romană și goții¹⁹.

Noua cultură, cu o întindere foarte mare, din Transilvania - Sântana de Mureș până în Ucraina la Cerniașov, este documentată în numeroase așezări și necropole. Cele mai importante descoperiri s-au făcut la Izvoare, Trușești, Erbiceni, Iugani, Mărtinești, București-Fundeni, Spantov, Independența, Ploiești-Triaș, Aldeni, Bobeni-Olteț, Craiova, Tg. Mureș, Sântana de Mureș, Cipău-Sf. Gheorghe, bazinul Târnavelor etc²⁰.

Goților li se atribuie și tezaurul descoperit întâmplător, în anul 1837, la Pietroasa, județul Buzău denumit „*Cloșca cu puii de aur*” sau tezaurul lui Athanarich. Atribuirea tezaurului populației gotice este dovedit de inscripția runică de pe un colan pe care se citesc clar

¹⁸ *Istoria Românilor* ..., vol. II, 1960, p. 686.

¹⁹ *Istoria Românilor* ..., vol. II, 2001, p. 683.

²⁰ *Ibidem*, p. 688.

cuvintele „*gutani*” - al goșilor și „*hailog*”- sfânt, sacru - interpretarea făcându-se astfel „*al goșilor proprietate sacră sunt*”. Se pare că acest tezaur a fost abandonat în momentul în care invazia hunilor era iminentă iar goșii sunt nevoiți să se retragă în Imperiu.

Așezările culturii sunt nefortificate, întinse de-a lungul văilor sau în preajma unor izvoare puternice. Locuințele, de cele mai multe ori de dimensiuni mici, erau construite la suprafață sau parțial adâncite în sol. Există și cazuri în care locuințele aveau dimensiuni mai mari, între 70 și 200 m², având câte două sau trei încăperi. Se pare că acest tip de locuință este rezultatul influențelor venite din orașele de pe litoralul pontic.

Agricultura era activitatea de bază a locuitorilor din marea majoritate a așezărilor cercetate. Descoperirea uneltelor agricole - brăzdare, seceri, cuțite de plug, răjnițe de piatră - constituie o dovadă în acest sens.

O altă îndeletnicire, a acestor comunități era creșterea animalelor, în special a cornutelor, fiind considerată o activitate economică importantă a comunităților umane rurale, dovadă stau numeroasele oase de animale prezente în locuințe și în apropierea lor.

Meșteșugurile ocupau un loc important în activitățile colectivităților umane. Cele mai importante erau olăritul, prelucrarea osului, prelucrarea metalelor și prelucrarea sticlei. În domeniul olăriei se observă un progres evident față de perioada anterioară, întrucât tehnica la roată se generalizează.

Necropolele se aflau de obicei în apropierea așezărilor și ajungeau la dimensiuni foarte mari de până la 500 de morminte, cum este cazul necropolei de la Bârlad - Valea Seacă²¹.

În toate necropolele se observa folosirea ambelor rituri de înmormântare - incineratie și inhumatie. În fazele mai vechi ale culturii, ritul cel mai intens practicat era incineratia, inhumatia ocupa un loc mai modest. Spre fazele finale ale culturii situatia se schimbă, inhumatia fiind ritul cu cea mai mare pondere²².

---

²¹ *Ibidem*, p. 622.

²² *Ibidem*.

Atât în cazul incinerăției cât și în cel al inhumației se cunosc mai multe variante, acestea apar în aceeași necropolă. În cazul incinerăției se cunosc două variante - depunerea oaselor calcinate direct în groapă și al doilea - depunerea oaselor în urne funerare cu capac sau fără capac. În cazul mormintelor de inhumație se cunosc trei variante:

- morminte orientate nord - sud cu schelete în poziție întinsă pe spate sau chircită cu mâinile sau picioarele îndoit;
- morminte orientate nord - sud cu schele întinse pe spate având mâinile și picioarele întinse;
- morminte orientate vest - est cu schelete întinse pe spate, cu picioarele drepte și mâinile întinse pe lângă corp sau așezate pe bazin. Prezența celor două rituri de înmormântare în aceeași necropolă, poate fi explicată prin faptul că în așezare existau populații diferite din punct de vedere etnic, cel puțin pentru faza de început a culturii ²³.

Inventarul mormintelor este foarte bogat, în special cele de femei și copii. Cele mai frecvente obiecte depuse în morminte sunt accesoriile vestimentare, fibule, cataramă, piepteni de os, pensete, coliere alcătuite din mărgelile de sticlă, inele, pandantive, ace de cusut, fusaiole, cuțite și foarte multe recipiente din lut, mai rar s-au găsit și recipiente din sticlă. La mormintele de bărbați se găsesc și arme, săbii și lănci.

Pentru zona Vrancei sunt cunoscute trei puncte importante unde apare această cultură la Iugani, Mărtinești și la Palanca, dar urme ale culturii au fost semnalate și la Vârteșcoiu, Lespezi, Câmpuri, Bolotești și Oreavu ²⁴.

Cele mai semnificative descoperiri s-au făcut în necropolele de la Iugani și Mărtinești. În ambele necropole s-a constatat prezența

²³ Ibidem, p. 625.

²⁴ Victor Bobi, *Considerații preliminare asupra celor două necropole din secolul al IV-lea descoperite în Moldova de Jos*, în *Memoria Antiquitatis*, vol. IX - XI (1977 - 1979), Muzeul de Istorie - Piatra Neamț, 1985, p. 206.

numai a mormintelor de inhumație cu gropi de formă rectangulară a căror adâncime variază de la 0,40m până la 2,10 m.

Mormintele erau orientate nord - sud cu mici devieri spre vest sau est. Scheletele erau în general așezate pe spate cu mâinile pe lângă corp.

Disponerea mormintelor în cuprinsul necropolelor era în grupe de câte 2 - 3, fapt întâlnit și la alte necropole cum sunt cele de la Târgușor, Lețcani sau Sântana de Mureș²⁵.

Inventarul mormintelor este foarte bogat. S-au descoperit patru fusaiole, două tuburi din os pentru păstrarea cuțitelor din fier, opt fibule și patru catarama din bronz, obiecte de podoabă - șase piepteni din os, 160 de mărgel și trei pandantivi din scoică și melci. Mărgelile sunt din sticlă de diferite culori.

Dintre obiectele găsite în morminte, predominante sunt vasele ceramice, numărul lor variind de la 4 -12 în necropola de la Mărtinești și 2-13 în cea de la Iugani. Ceramica descoperită poate fi împărțită în patru categorii:

- vase lucrate cu mâna de tip borcan, din pastă zgrunțuroasă
- vase lucrate la roată din pastă ce conține nisip, bine arse, de culoare brună și aspre la pipăit
- vase de calitate superioară, din pastă de culoare brună, cenușie sau cenușiu-roșatic, bine arse și lucrate la roată (sunt vase cu gura trilobată cu o toartă, cu două torți și gura lărgită, castroane cu trei torți, căni bitronconice, pahare din ceramică)
- vase din pastă fină de culoare roșu cărămiziu, lucrate la roată, căni și ulcioare²⁶.

Pe baza inventarului descoperit, a ritului și ritualului de înmormântare, se poate atribui necropolei de la Iugani o afinitate mai mare a populației locale cu cea sarmată, în schimb, necropola de la Mărtinești prezintă influențe ale centrelor romane târzii și populației locale. Prezențe ale culturii goților se găsesc în ambele necropole cum ar fi: depunerea armelor în morminte, ceramica de culoare neagră -

---

²⁵ *Ibidem*.

²⁶ *Ibidem*, p. 207 - 208.

cenușie, pieptenii. Ambele necropole aparțin din punct de vedere etnic unei colectivități eterogene²⁷.

În secolul al IV-lea, goții tutelau autoritar întregul areal de la est și sud-est de Carpați, o parte din Transilvania și Muntenia, și se impun ca factor determinant în evoluția și apariția culturii Sântana de Mureș. Caracteristice goților sunt anumite forme și ornamente ce apar pe ceramica lucrată cu mâna și anumite obiceiuri de port²⁸.

După instalarea în teritoriile de la Dunărea de Jos și Marea Neagră, istoria goților se va împleni pentru totdeauna cu cea a Imperiului Roman. Cea mai importantă influență a Imperiului asupra goților a fost convertirea acestora la creștinism. Primele dovezi apar la modificările în ritualurile de înmormântare. Incinerația este treptat abandonată iar inhumarea începe să fie făcută după normele creștine - poziție întins pe spate cu mâinile pe piept. Treptat fenomenul se generalizează și are loc la nivelul tuturor comunităților sătești²⁹.

Trebuie să precizăm că există totuși și autori, care consideră cultura Sântana de Mureș o continuare a moștenirii materiale și spirituale a populației de origine geto-dacă, goți contribuind sporadic, nelăsând urme proprii de civilizație, în măsură să fie identificați ca atare. Erau considerați „*barbari răătăcitori*”, „*foarte războinici*”, organizați în uniuni de triburi profesionalizate militar. Această opinie apare și în lucrările unor autori antici precum Ammianus Marcellinus, Themistios, Iordanes, Eunapios, Sozomenos, Macario din Magnezia³⁰.

După aceleași opinii aspectul cultural Sântana de Mureș își continuă evoluția nestingerită și după trecerea goților, acest lucru constituind cea mai bună dovadă cu privire la caracterul etnic autohton daco - roman, iar vagile urme gotice reprezintă unele elemente răzlețe,

²⁷ *Ibidem*, p. 210.

²⁸ *Istoria Românilor...*, vol. II, 2001, p. 689 - 690.

²⁹ *Ibidem*, p. 691.

³⁰ Vasile Palade, *Unele observații cu privire la aspectul etnic al populației din aria culturii Sântana de Mureș în lumina cercetărilor din așezările și necropolele de la Bârlad - Valea Seacă, Zorleni - Fîntînele, Banca - Gară și Fălciu - Bogdănești*, în *Carpica*, vol. XXIII / 1, Volum omagial Vasile Pîrvan, Editura Fundației „Chemarea” - Iași, 1992, p. 216.

rupte de viața tribală nomadă și integrate comunităților agricole băștinașe, pe care nu le-au mai părăsit. Marea lor majoritate părăsesc aceste zone, în aceleași condiții de războinici, sub presiunea hunilor, lăsând în urmă o populație băștinașă bine stabilită pe propriile vetre care-și dezvoltă o cultură materială și spirituală tradițională³¹.

Odată cu invazia hunilor, goții sunt nevoiți să se retragă în Imperiul Roman sau să se integreze în marea coaliție hunică. Invazia a avut ca efect major desființarea stăpânirii goților și a sistemului de organizare impus de aceștia. Autoritatea lor a fost înlocuită de cea a hunilor. Caracterul celor două populații era diferit, goții erau sedentari și locuiau în așezări stabile, practicau agricultura, diverse meșteșuguri, având o anumită concepție în organizarea teritoriilor cucerite, în schimb, hunii nomazi erau războinici și interesați mai mult de încasarea dărilor de la populațiile supuse³².

Năvala și dominația hunică pentru spațiul carpato - dunărean a fost doar un episod dur, care a zdruncinat puternic temeiurile vieții locale, dar nu a dus la instalarea aici a unei populații noi, ci a determinat migrarea goților și a o parte din sarmați. Cel mai important moment, pus în legătură cu aceste evenimente, a fost sfârșitul culturii Sântana de Mureș, drept consecință a plecării goților.

Hunii. Marea migrare a hunilor spre vest începe în secolul al IV-lea ca un eveniment brusc și neașteptat, deși în unele lucrări antice, ca „*Geografia*” lui Ptolemeu, prezențe hunice sunt menționate încă din secolul al II - lea.

Hunii se prezintă ca un conglomerat de populații asiatice, nomade de neam turanic. Primele mențiuni despre aceștia apar în unele cronicile chineze încă din secolul al III - lea a.Ch. ocupând zone aflate la granița de nord a Chinei. Începând cu secolul I p.Ch. sunt împinși spre vest de alte populații migratoare.

Trecerea Donului de către huni, reprezintă un atac de mari proporții, ajungând pe teritoriul țării noastre în mai puțin de un an de la momentul începerii marii migrații.

---

³¹ *Ibidem*, p. 221.

³² *Istoria Românilor...*, vol. II, 2001, p. 692.

Aceștia îi înglobează în organizația lor războinică pe alani, alături de care îi zdrobesc pe ostrogoți, cei rămași sunt de asemenea înglobați. Vizigoții, după o perioadă de război și încercări de a rezista în fața mării puteri hune, trec în Imperiu Roman. Cercetările arheologice au identificat locul exact unde au avut loc confruntările dintre huni și vizigoți. Refugiul goților a fost în Podișul Central Moldovenesc unde au construit un val de pământ. Urme ale acestui val se păstrează și astăzi între localitățile Ploscuțeni din Valea Siretului și Stoicani în cea a Prutului ³³.

Ultimul refugiu al ostrogoților pare să fi fost Cauclandul, gonindu-i pe sarmați de aici. Pentru localizarea Cauclandului există două ipoteze: una îl situează în Munții Buzăului - teorie susținută de numeroasele descoperiri arheologice din zonă, a doua ipoteză o plasează undeva în zona Banatului - teorie susținută de faptul că acolo erau așezați foarte mulți sarmați ³⁴.

Ion Nestor consideră că o serie de descoperiri arheologice din zona Buzăului sau din arii limitrofe, poate fi folosită ca argument în localizarea Cauclandului. Este vorba de marele tezaur aparținând goților, descoperit întâmplător la Pietroasele, un alt tezaur descoperit la Crasna în județul Covasna, în apropiere de izvoarele râului Buzău și un al treilea în județul Harghita la Valea Strâmbă ³⁵.

Concentrarea de tezaure într-un spațiu relativ restrâns, sugerează că aici a fost ultimul refugiu gotic, după care, între anii 376 - 380 ei emigrează de pe teritoriul țării noastre spre Imperiu Roman.

Pustiirile provocate de huni au fost fără precedent, ele au afectat în primul rând teritoriul Imperiului Roman de Răsărit, unde au fost rase de pe fața pământului numeroase orașe, populația a fost măcelărită sau luată prizonieră. În regiunile aflate sub dominația lor, printre care și teritoriul țării noastre, distrugerile au fost cu mult mai reduse. Hunii nu s-au așezat statornic pe aceste meleaguri, ei preferând zona de stepă în principal teritoriul nord pontic al Ungariei.

³³ *Istoria Românilor*..., vol. I, 1960, p. 696.

³⁴ *Ibidem*, p. 698.

³⁵ *Ibidem*.

Structura social economică a societății hunilor presupunea existența unei populații agricole supuse, de la care își asigurau nivelul minim de viață.

Descoperirile arheologice din ultimii ani, au contribuit semnificativ la aflarea stilului lor de viață. Se știe că practicau cu predilecție inhumarea, deosebirea făcându-se la căpetenii care erau înmormântați cu un inventar semnificativ, calul, harnașamentul, armele, arse întâi ³⁶. S-a descoperit că deformarea artificială a craniului era o practică folosită și de huni.

Elemente de cultură materială aduse de huni din Asia sunt puține, ele cuprind arcul hunic, săgețile din fier cu trei muchii, biciul - nagaică, șaua cu podoabe, sabia dreaptă, cazanele pentru sacrificii, dar și o tehnică nouă folosită în confecționarea podoabelor, încrustarea pietrelor prețioase în bijuteriile din aur numită *cloisonné*. Se pare că pentru huni, podoabele erau foarte importante, fiind folosite chiar și pentru împodobirea șeilor și a încălțămintei ³⁷.

Piese de podoabă erau de cele mai multe ori daruri oferite de Imperiul Roman sau o parte din subsidii.

Descoperirile arheologice din perioada dominației hunilor sunt reduse. În Vrancea nu s-au descoperit nici un fel de urme care să dovedească prezența hunilor în zonă. În schimb, numeroasele tezaure găsite în zona Buzăului, puse în legătură cu invazia hunilor, atestă o trecere a acestora pe aici, care a zdruncinat puternic temeiul vieții locale până la plecarea lor în anul 454.

---

³⁶ *Istoria Românilor...*, vol. II, 2001, p. 702.

³⁷ *Ibidem*, p. 703.